

Col·lisió o confusió de construccions, falta de correlació

JOSEP RUAIX I VINYET

Observarem una sèrie de defectes sintàctics consistents en la col·lisió o confusió de construccions –és a dir, en el xoc o barreja d'elements que haurien de restar distints o que pertanyen a estructures diferents– o bé en la falta de correlació entre elements que es demanen l'un a l'altre. Anirem posant exemples de la nostra collita i els comentarem breument. Seguirem, això sí, una mica d'ordre, el de les categories gramaticals afectades: adjectius qualificatius, determinants, pronoms (febles i relatius), verbs, adverbis, preposicions, conjuncions.

Exemples que afecten els adjectius qualificatius

- «Heus ací que el pas del llatí al català es fonamenta en quatre punts *claus i essencials* per a la comprensió de...» En aquesta frase es produeix la col·lisió entre un substantiu adjectivat, que hauria de ser invariable, i un adjectiu normal. Possible solució: *Heus ací que el pas del llatí al català es fonamenta en quatre punts clau que són essencials per a la comprensió...*
- «Diversos fets provocarien la desaparició gairebé total dels grups mossàrabs a València: *la invasió almoràvit, fanàtics i intolerants*, provocà una emigració de mossàrabs a Castella.» Manca de correlació entre el subjecte de l'última oració (*la invasió almoràvit*) i la seva aposició explicativa (*fanàtics i intolerants*). Possible solució: *la invasió almoràvit, composta de gent fanàtica i intolerant, provocà...*

Exemples que afecten els determinants

- «De les normes insinuades es desprèn que hi ha *dues menes d'aquests sons*.» La locució quantitativa *dues menes de* no admet un altre determinant (*aquests*). Possible solució: *... hi ha dues menes de sons d'aquest tipus.*
- «N'hi havia també d'altres ... potser algú *altre més*, formant un grup.» Col·lisió de dos determinants que fan la mateixa funció. Solucions: *potser algú més o potser algú altre.*
- «Allò no és *altra cosa més* que una variant dialectal.» Cas semblant a l'ante-

rior (col·lisió de *altra cosa i més*). Solucions: *Allò no és altra cosa que...* o bé *Allò no és més que...*

- «Rarament els paràgrafs contenen tots aquests elements alhora. El més normal és que en tinguin *algun o altre* i encara més o menys amagat.» Confusió entre l'adjectiu pronominal *algun* i la locució *un o altre*. Solucions: *El més normal és que en tinguin algun i encara...* o bé *El més normal és que en tinguin un o altre i encara...*
- «Sovint alguns mots són "crosses" de poc o cap significat.» Col·lisió entre un quantitatiu, *poc*, i un indefinit, *cap*. Solució: *Sovint alguns mots són "crosses" de poc o nul significat.*

Exemples que afecten els pronoms febles

- «He fet centenars de casaments, però pocs m'han fiblat tant com el vostre. Ja ho vàreu endevinar quan *em* vinguéreu a dir-ho.» Col·lisió entre proclisi i enclisi. Solucions: *quan m'ho vinguéreu a dir* o bé *quan vinguéreu a dir-m'ho.*
- «... les causes per les quals la seva labor no tingué el ressò que n'hauria estat lògic *esperar*.» Confusió entre perífrasi que admet proclisi i combinació de verbs que no és perífrasi (*hauria estat* és el verb copulatiu que uneix el subjecte, *esperar*, amb el predicat nominal, *lògic*). Solució: *el ressò que hauria estat lògic esperar-ne.*
- «L'Ajuntament deixarà circular pel centre però *hi* prohibirà *aparcar*.» Confusió entre perífrasi que admet proclisi i combinació de verbs no perifràstica. Solució: *però prohibirà d'aparcar-hi* (noteu que hi hem afegit la prep. *de*).
- «El crit de la sang del teu germà *em* clama des de la terra» (Gn 4,10-11). Confusió entre el compl. indirecte (representable per un pronom feble) i un altre tipus de complement. Solució: *El crit de la sang del teu germà clama vers mi des de la terra.*
- «Si tu m'ets fidel, jo també t'ho seré.» Confusió entre un compl. indirecte normal, que pot ser pronominalitzat (cas precisament de *si tu ets fidel a mi > si tu m'ets fidel*), i un compl. indirecte d'un altre pronom feble, que no pot ser pronominalitzat (en la segona oració, *fidel* és representat per *ho*).

- «Hi hagué un punt en què *em* reconec una falla *meva*.» Col·lisió entre pronom feble i adj. possessiu amb la mateixa funció. Solucions: *en què em reconec una falla* o bé *en què reconec una falla meva.*
- «¿És tan difícil d'entendre-ho, tot això?». Confusió de verb actiu transitiu, que pot dur compl. directe (p.e., *no puc entendre-ho*), amb verb passiu (*difícil d'entendre* equival a *difícil de ser entès*), que no pot dur tal complement. Solució: *¿És tan difícil d'entendre, tot això?*
- «Segons la tradició judeo-cristiana, el "cor" és el lloc del qual Déu diu: "Vull estar-hi."» Col·lisió d'estil indirecte i estil directe: una frase en estil directe no pot dur un pronom feble referit a la frase d'estil indirecte. Solucions: *és el lloc del qual Déu diu que vol estar-hi* (tot en estil indirecte) o bé *és el lloc del qual Déu diu: «Vull estar allí»* (on *allí* és el pronom fort corresponent al pronom feble *hi*).

Exemples que afecten els pronoms relatius

- «Els mots que no surten en el diccionari ni són correctes però se senten a dir sovint.» Falta de correlació entre les dues oracions coordinades: *els mots que... però que...*
- «La guerra va començar l'any 14, *que* va morir el nostre heroi.» Col·lisió de terme determinatiu i terme explicatiu: el subst. *any* és determinat per *14* i no pot anar seguit d'una oració relativa explicativa. Solució: *La guerra va començar l'any 14, any que va morir el nostre heroi* (és a dir, repetir el subst. *any* sense acompanyant determinatiu).
- «Llull usa moltíssim tals adverbis, *dels quals* em limitaré a anotar-ne alguns que difereixen per la forma.» Confusió entre *dels quals* i *entre els quals*; aparentment és un pleonasma de pronom relatiu (*dels quals*) i pronom feble (*ne*), però ben mirat el relatiu té el valor que hem indicat (*entre els quals*). Solució, doncs: *Llull usa moltíssim tals adverbis, entre els quals em limitaré a anotar-ne alguns que difereixen per la forma.*

Exemples que afecten els verbs

- «Per això Barcelona serà cap i casal i *sintonitzarà* els seus interessos amb els de l'expansió política dels reis.» Con-

fusió entre verb transitiu i verb factitiu (el subjecte del verb *sintonitzar* no és Barcelona, sinó *els interessos de Barcelona*). Solució: *Per això Barcelona serà cap i casal i farà sintonitzar els seus interessos amb...*

- «El que no puc és deixar de repensar uns temes.» Confusió entre el verb *poder* usat absolutament i el mateix verb usat perifràsticament (és a dir, com a verb modal, com a verb servil). Solució: *El que no puc fer és deixar de repensar uns temes.*
- «Si jo existeixo, tu no pots *fer-ho*, no hi ha lloc per a tu a la meva vora.» Confusió del verb vicari, *fer*, que és transitiu, amb un verb intransitiu com *existir* (és a dir, el verb *fer* no pot substituir verbs intransitius). Solució: *Si jo existeixo, tu no pots existir, no hi ha lloc per a tu a la meva vora.*
- «Obres traduïdes pràcticament a totes les llengües modernes, *inclòs* el rus, el japonès i el xinès.» Confusió entre participi i gerundi (de fet, en la frase hi ha idea de simultaneïtat, pròpia del gerundi; a més, el participi no concorda en nombre amb els substantius, que són més d'un). Solució: *Obres traduïdes pràcticament a totes les llengües modernes, **incloent-hi** el rus, el japonès i el xinès.*

- «Per això molts catalans *continuaran no usant* el català en la seva relació amb moltes organitzacions, donat l'hàbit adquirit i consolidat durant anys.» Confusió de la perífrasi verbal 'continuar + gerundi', exclusiva de frases afirmatives, amb la perífrasi 'continuar + sense + infinitiu', pròpia de frases negatives. Solució: *Per això molts catalans **continuaran sense usar** el català...*

Exemples que afecten els adverbis

- «La necessitat d'aprendre idiomes *ràpid* posa de moda els cursos anomenats d'immersió total.» Confusió entre els adjectius que poden usar-se adverbialment i els adverbis de manera. Solució: *La necessitat d'aprendre idiomes **ràpidament** posa de moda...*
- «De la mateixa manera que demanem als alumnes que escriguin un signe d'interrogació quan *a l'oral* farien una pregunta...» Confusió entre adjectius i adverbis (o substantivació forçada d'un adjectiu). Solucions: *quan **oralment** farien una pregunta...* o bé *quan **en el llenguatge oral** farien una pregunta...*
- «I en aquest sentit sí que hem d'estar particularment *alertes*.» Confusió entre l'adv. *alerta* (de la loc. *estar alerta*), invariable, i un adjectiu com *atent*, variable. Solució: *hem d'estar particularment **alerta**.*

- «Alguns teòlegs de la teologia de l'alliberament, ¿no han presentat l'esclat de la consciència revolucionària ... com la manifestació ... del Regne? *Com*—mirant enrere amb comprensió— ¿no s'han sacralitzat ... les mítiques "Reduccions del Paraguai"?». Confusió de l'adv. *com*, que significa 'de la mateixa manera que' (i, per tant, ha d'acompanyar algun altre terme), amb l'adv. *semblantment*, que significa 'de la mateixa manera' (i, per tant, pot anar sol).
- «Contemplem aquest nostre Univers *dins d'ell estant*, on descobrim...» Confusió entre les locucions *dins de* i *dins estant*. Solució: *Contemplem aquest nostre Univers **des de dins** (o **de dins estant**), on descobrim...*
- «*Des d'uns anys ençà*, la bibliografia ha crescut molt.» Col·lisió entre la loc. prepositiva *des de* i la loc. adverbial de temps *de... ençà*. Solució: *D'uns anys ençà...*
- «És important que el lector s'habitui, *del primer moment ençà*, al sistema de referències que vertebrava la redacció i l'estructura del llibre.» Confusió entre la loc. prepositiva *des de*, que es fixa solament en el punt de partença temporal (= *a partir de*), i la loc. adverbial *de... ençà*, que es fixa també en el punt d'arribada (= *a partir de... fins ara*), que és precisament el moment present; en l'exemple, el valor que l'autor (que precisament és un important gramàtic) vol indicar és el primer (el valor de *des de*). Solució: *És important que el lector s'habitui, **des del primer moment**, al sistema de...*
- «Aquest quadern *voldria no caure* en un triple error...» Confusió a l'hora de col·locar l'adv. de negació. Solució: *Aquest quadern **no voldria caure** en un triple error...*

Exemples que afecten les preposicions

- «No comencem *a zero*, car ja coneixem...» Confusió entre els valors de la prep. *a* i els valors de la prep. *de*. Solució: *No comencem **de** zero...*
- «El fiscal demana quatre anys de presó a cinc soldats per una quintada.» Confusió entre els valors de la prep. *a* i els valors de la prep. *per a*. Solució: *El fiscal demana quatre anys de presó **per a** cinc soldats...*
- «Serrat: «He fet un disc en què torno als temes *difícils de parlar*.» Col·lisió entre la prep. *de* usada com a introductora d'un complement de matèria o temàtica (*parlar d'una cosa*) i la mateixa preposició regida per l'adj. *difícil* (*difícil de dir*). Possible solució: *en què torno als temes **dels quals és difícil de parlar**.*

- «El rei havia insistit: “Informa’t tu mateix de qui és fill aquest jove.”» Col·lisió entre la prep. *de* regida pel verb anterior (*informar-se de*) i la mateixa preposició introduint l’interrogatiu *qui*, amb valor determinatiu o possessiu (*és fill de...*). La millor solució és canviar el verb, de manera que sigui un verb transitiu (per tant, que no demani la preposició *de*): *El rei havia insistit: «Mira de saber tu mateix de qui és fill aquest jove.»*
 - «De resultes, perquè se salvin aquell concepte i aquella realitat, tant renunciem a trets propis de llurs parlars locals els valencians, els illencs, els catalans del Principat...» Confusió entre la loc. prepositiva *de resultes de* i una loc. adverbial com ara *de retop*. Solució: *De resultes d’això, perquè se salvin...*
 - «Primer cal determinar què són els llibres de cavalleria, d’una banda, i les novel·les de cavalleria, per l’altra.» Falta de correlació. Solució: *Primer cal determinar què són els llibres de cavalleria, d’una banda, i les novel·les de cavalleria, de l’altra.*
- Exemples que afecten les conjuncions**
- «Hi ha una diferència entre l’oració complexa ... o la frase poc elaborada...» Confusió de les conjuncions distributives *entre... i* i algunes altres, com ara *sia... o*. Solució: *Hi ha una diferència entre l’oració complexa ... i la frase poc elaborada...*
 - «L’obra de Russinyol ... és extensa i vària. Tant com a pintor com a literat, ha hagut d’escoltar-se judicis desplaents» (P. Bertrana). Col·lisió de la loc. conjuntiva *tant... com* i la prep. composta *com a* (és a dir, el *com* pertany simultàniament a dues construccions). Possibles solucions: *Sia com a pintor, sia com a literat... Tant en qualitat de pintor com en qualitat de literat...*
 - «Ells no hi volen anar de cap manera; tot i així, si tu els ho demanes, crec que hi anirien.» Confusió entre les locucions *tot i això* i *així i tot*. Solucions: *Ells no hi volen anar de cap manera; així i tot* (o *tot i això*), *si tu els ho demanes, crec que hi anirien.*
 - «Voldria que el meu estudi no fos pura antropologia, i sí que s’orientés vers una utilitat...» Confusió entre la loc. conjuntiva adversativa *sinó que* i la conj. copulativa *i* seguida de l’adv. afirmatiu i la conj. *que*. Solució: *... voldria que no fos pura antropologia sinó que s’orientés vers una utilitat...*
 - «La filosofia no és altra cosa sinó cercar les últimes causes.» Confusió entre les construccions *no és sinó* i *no és altra cosa que*. Solucions: *La filosofia no és altra cosa que cercar les últimes causes* o bé *La filosofia no és sinó cercar les últimes causes.*
 - «Aquesta imatge, reduïda al seu contingut teològic, no vol dir res més que el nostre món s’ha de sotmetre a la sobirania de Déu.» Col·lisió d’una construcció comparativa (*no... més que...*), que no admet d’anar seguida d’una oració subordinada, i una construcció completiva (*dir que...*). Solucions: *no vol dir sinó que el nostre món...* o bé *no vol dir res més sinó que el nostre món...*
 - «Un fet sorprenent i que singularitza el català entre les llengües romàniques és que, mentre que el francès, el castellà, l’italià, el portuguès i el provençal es formaren en el domini de la poesia, el català es va formar en el de la prosa.» Confusió entre la loc. conjuntiva limitativa *mentre que*, que solament pot anar en la segona part de la clàusula, i la conj. també limitativa *mentre*, que pot anar en la primera part de la clàusula.
 - «Santa Joana d’Arc, preguntada si sabia que estava en gràcia de Déu, respongué...» Col·lisió de dues interrogatives indirectes, que demanen totes dues la conj. *si*. Una solució és canviar el segon verb, posant-n’hi un que no demani conjunció: *Santa Joana d’Arc, preguntada si estava segura d’estar en gràcia de Déu, respongué...*
 - «Vigila les frases gaire llargues. Comprova que es llegeixen fàcilment.» Confusió entre interrogativa indirecta (que demana la conj. *si*) i completiva (amb *que*). Solució: *Comprova si es llegeixen fàcilment*. Ara bé, potser l’autor (que precisament és un tractadista sobre l’art d’escriure) més aviat dóna al verb *comprovar* el sentit de *procurar*, i aleshores hauria de dir: *Procura que es llegeixin fàcilment.*
 - «Feia dies havia comès la imprudència d’afirmar que...» Falta de correlació. L’expressió *feia dies* demana la conj. *que*. Solució: *Feia dies que havia comès la imprudència d’afirmar que...*
 - «D’una femella com Venus no se’n voldria divorciar ningú per infidel que sigui. Dit altrament: val més tenir una Venus infidel que no tenir-la de cap manera.» Col·lisió entre la loc. conjuntiva comparativa *més... que no* (on la partícula *no* és expletiva) i l’adv. de negació *no*. Solució: *val més tenir una Venus infidel que no pas no tenir-la de cap manera.*
 - «La decisió de crear una xarxa de ràdio i de televisió té un paper molt gran a fer que el conflicte lingüístic tingui una solució final favorable...» Falta de correlació: el terme *molt gran* demana una subordinada final, però ve una subordinada completiva. Solució: *té un paper molt gran a fer perquè el conflicte lingüístic...* ♦

Extret del llibre *Observacions crítiques i pràctiques sobre el català d’avui* / 2, pp. 56-57 i 119-122.

TOTA LA VIDA FENT GALETES

Trias, Néts de Joaquim, SA
Tel. 972 841213 • Fax 972 842414

www.triasbiscuits.com

A/e: trias@triasbiscuits.com

Ctra. de Sils, 36 • 17430 Sta. Coloma de Farners